

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Яна Цветанова Кирилова, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Инвестиции и инфраструктурно развитие на териториално и секторно равнище“, Институт за икономически изследвания при Българска академия на науките

относно: дисертационен труд на тема „Търговските потоци и транспортните услуги в платежния баланс на Република България: тенденции и свидетелства за икономическо възстановяване“, за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси) на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Автор на дисертационния труд: **Анатоли Филипов Велковски**

I. Общо представяне на дисертационния труд

Обемът на дисертационния труд е 215 стандартни страници в т.ч. 26 таблици и 29 фигури. Библиографската справка съдържа 106 бр. литературни източници, в т.ч. 34 бр. на български език и 72 бр. на чужд език.

Дисертационният труд е структуриран в следните части:

- Въведение, което дефинира обект, предмет и цел на изследването, основни задачи, теза и три изследователски хипотези.
- Глава 1. Търговска сметка на платежния баланс – методология, принципи, отчетност и тенденции за България и Европейския съюз. В главата са разгледани теоретичните аспекти на БВП и външната търговия, методологията и принципите на отчитане на търговската сметка, международни стандарти и регулации и анализ на тенденциите в търговските сметки на България и ЕС.
- Глава 2. Транспортните услуги в платежния баланс на България и Европейския съюз – отчитане и емпирични свидетелства за икономическо възстановяване. Главата разглежда значението на транспортните услуги в международните икономически отношения, ролята им в платежния баланс, теоретичната рамка и методологията на отчитането на транспортните услуги в платежния баланс и прави задълбочен анализ на транспортните услуги в платежния баланс на България и ЕС.
- Глава 3. Сезонно моделиране и анализ на транспортните операции в търговската сметка и транспортните услуги в платежния баланс спрямо БВП на България (2020-2023 г.). В рамките на главата чрез прилагането на статистико-иконометрични методи е изследван ефекта върху БВП на: (1) износа на потребителски стоки, суровини и материали; (2) износа на инвестиционни стоки и енергийни ресурси; и (3) износа на транспортни услуги.

- Заключение, в което са представени основните изводи от дисертационния труд и са направени съответните предложения и препоръки.
- Приложения, в т.ч.: Приложение 1. Логистика на стоки в платежния баланс на Република България: свидетелства и тенденции за периода 2019-2022 г. и Приложение 2. SWOT матрица на силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред транспортния сектор в България.

По темата на дисертационния труд, авторът е публикувал 2 бр. самостоятелни статии и 1 бр. самостоятелен научен доклад и е участвал в 2 бр. научни форуми, с което покрива изискванията на Правилника за прилагане на Закона за развитие на научния състав в Република България.

Нямам преки впечатления от работата на докторанта Анатоли Велковски, както и съвместни публикации и проекти с него.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е изключително актуална поради факта, че търговските потоци и транспортните услуги играят ключова роля в икономиката на страните, влияейки пряко върху БВП, заетостта и конкурентоспособността им като промените в тези сектори могат да служат като ранни индикатори за по-широки икономически тенденции. В тази връзка тезата на дисертационния труд, а именно че „чрез изследване на сезонността и динамиката на експорта на стоки и транспортни услуги в платежния баланс могат да се установят тенденции и свидетелства на икономическо възстановяване на България“ е коректно дефинирана. В допълнение към това, другото достойнство на темата на дисертационния труд е, че тя е интердисциплинарна обвързвайки основни направления на икономическата наука – макроикономика (изследване на същността и динамиката на БВП), международната икономика (изследване на вноса, износа и платежния баланс) и секторната икономика (изследване на транспортния сектор).

Предметът и обектът на изследване, както и задачите на изследването са определени по начин, който да спомага за изпълнението на основната цел на изследването - да се направи теоретичен и практико - приложен анализ на динамиката и тенденцията в експортните търговски потоци и транспортни услуги в платежния баланс на Република България чрез установяване степента на тяхната корелационна и сезонна обвързаност с БВП като индикатори за икономическо възстановяване.

Дисертационният труд се отличава с ясно структурирана и представена логическа рамка, при която изследователските хипотези са обвързани с изпълнението на конкретните задачи за постигане на общата цел на изследването. В хода на изложението се включват препратки към логическата рамка като напр. това, че всяка глава в дисертационния труд започва с ясно поставени задачи и хипотезата, която ще се тества.

Добър подход при структурирането на дисертационния труд е съчетаването на теоретичен и емпиричен анализ в рамките на една и съща глава, а не отделянето на теоретичното и емпиричното изследване в отделни глави.

Докторантът демонстрира много добро познаване на информационното осигуряване за целите на изследването като прави критичен анализ на преимуществата, недостатъците и достоверността на информацията, която всеки от анализираниите източници осигурява.

Дисертационният труд се отличава с прилагането на богат набор от изследователски методи като: сравнителен анализ, методи на дедукция и индукция, сезонна проекция, графичен метод, статистическите методи за анализ в т.ч.: дескриптивна статистика, регресионен и корелационен анализ и др. Иконометричното моделиране чрез корелационен анализ, дескриптивна статистика и сезонна проекция на обвързаността между експортните търговските потоци и транспортните услуги с динамиката в БВП на България е едно от големите достойнства на разработката.

Авторефератът отразява точно и пълно представения дисертационен труд, в т.ч.: основното съдържание, методологията на изследването и научните приноси.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд се характеризира с четири научни и научно-приложни приноси, както следва:

- Разработена комплексна методологическа рамка за анализ на взаимовръзката между търговските потоци, транспортните услуги и икономическото възстановяване чрез платежния баланс.
- Извършен задълбочен емпиричен анализ на структурните промени в търговските потоци на България за периода 2020-2023 г.
- Идентифицирани са ключови фактори и тенденции, определящи потенциала за развитие на България като логистичен хъб за Югоизточна Европа.
- Разработен е инструментариум за оценка на степента на корелационна обвързаност между експортните търговски потоци, транспортните услуги и БВП на България като страна с отворена икономика.

Приемам тези приноси без забележки.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Нямам въпроси по дисертационния труд.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният от докторант Анатоли Филипков Велковски дисертационен труд по обем, структура, качество на научните резултати и приноси го представят като добър изследовател в областта на финансите.

Публикационната и изследователската работа на кандидата и резултатите от нея напълно покриват изискванията на Правилника за прилагане на Закона за развитие на научния състав в Република България.

Това ми дава пълно основание да подкрепя присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ в направление „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси) на Анатоли Филипков Велковски.

Дата: 24.02.2025 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Яна Кирилова